

Kurt Vonnegut (1922 – 2007): **Jatka č. 5** (1969)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

(...) Tihle bujaří, různolící pěvci patřili k prvním anglicky mluvícím zajatcům druhé světové války. Přezpívali se takřka do jejího konce. Čtyři roky nebo snad déle neviděli jedinou ženu, jediné dítě. Neviděli ani žádné ptáky. Do tábora nepřilétali ani vrabci.

Angličané byli všichni důstojníci. Každý z nich se nejméně jednou pokusil uprchnout z nějakého jiného vězení. Teď žili tady, v samém středu moře umírajících Rusů.

Tady si mohli kopat tunely podle libosti. Nevyhnutelně by se vynořili uvnitř obdélníku ostnatého drátu, lhostejně přivítání umírajícími Rusy. Mohli tu osnovat, jak jim bylo líbo, že se skryjí na nějakém vozidle, nebo že nějaké ukradnou, ale do jejich obory nikdy žádné vozidlo nepřijelo. Když chtěli, mohli tu simulovat nemoci, ale ani to jim nepomohlo k cestě jinam. Jedinou nemocnicí v táboře byla šestilůžková marodka v britské oboře.

Angličané byli čistí a nadšení a slušní a silní. Zpívali věru znamenitě. Zpívali společně každý večer po celá léta.

Angličané také po celá léta zdvihali břemena a boxovali. Břicha měli jako valchy. Bicepsy a lýtka měli jako dělové koule.

Všichni byli mistry v dámě a šachu a bridži a kribidži a dominu a anagramech a rébusech a ping-pongu a kulečnicku.

Co se jídla týče, patřili mezi nejbohatší lidi v Evropě. Díky účetní chybě z počátku války, kdy ještě zajatcům docházely potraviny, posílal jim Červený kříž každý měsíc pět set balíčků místo pouhých padesáti. Angličané je mazaně schraňovali, takže teď na sklonku války měli tři tuny cukru, tunu kávy, šest set kilo čaje, dvě tuny mouky, tunu konzervovaného hovězího, šest set padesát kilo čokolády, tři sta padesát kilo tabáku, šest set kilo másla v plechovkách, osm set kilo konzervovaného sýra, čtyři sta kilo sušeného mléka a dvě tuny pomerančové zavařeniny.

Skladovali to všechno v místnosti bez oken. Proti krysám ji zabezpečili ostěním ze zplacatělých plechovek.

Němci, kteří je považovali za přesně takové, jakými Angličani mají být, je zbožňovali. Dokázali z války udělat slušivou, rozumnou a legrační záležitost. A tak jim Němci přidělili čtyři baráky, ačkoli by jim docela stačil jediný. A výměnou za kávu nebo čokoládu nebo tabák jim Němci dávali barvu a stavební dříví a hřebíky a plátno, aby se mohli zařídit.

Že jsou američtí hosté na cestě, věděli Angličané už celých dvanáct hodin. Nikdy předtím hosty neměli, a tak se vrhli do práce jako skřítkci pomocníci. Zametali, smýčili, vařili, pekli - cpali slamníky a plátěné podhlavníky, prostírali stoly, ke každému místu pokládali dárky.

Teď zpívali v zimní noci svým hostům na přivítanou. Šaty měli prosáklé vůní hodokvasu, který uchystali. Zpola byli oblečeni do boje, zpola na tenis nebo kriket. Byli tak naplněni pýchou nad svou pohostinností a všemi těmi dobrotami, čekajícími uvnitř, že si během zpěvu své hosty ani neprohlédli. A představovali si, že zpívají kamarádům důstojníkům, čerstvě přicházejícím z bitvy.

Láskyplně domlátili Američany ke dveřím baráku, naplnili noc mužným blábolem a pobratimskými žvásty. Říkali jim "Yankeeové", tvrdili, že "zaváleli", přísahali, že "nácek má prdel v kalupu", a tak dále. Billy Pilgrim matně přemítal, kdo to ten Nácek vlastně je.

Teď byl uvnitř, hned vedle do ruda rozžhavené železné kuchyňské plotny. Vřely na ní desítky čajníků. Některé měly píšťalky. A stál tam na nich taky čarodějný kotel plný zlaté polévky. Polévka byla hustá. Billy Pilgrim upřeně zíral, jak se z ní s letargickou důstojností vynořují pravěké bubliny. Dlouhé stoly byly prostřeny k banketu. U každého místa byla miska zhotovená z plechovky obsahující kdysi sušené mléko. Menší plechovka sloužila za šálek. Vyšší, útlejší plechovka byla pohárem. Každý pohár byl naplněn teplým mlékem.

Na každém místě ležel holicí strojek, utěrka, balíček žiletek, tabulka čokolády, dva doutníky, kostka mýdla, deset cigaret, krabička sirek, tužka a svíčka.

Německého původu byly pouze svíčky a mýdlo. Svou přízračností, opálovou duhovostí si byly velice podobné.

Britové to nemohli vědět, ale svíčky a mýdlo byly zhotoveny z tuku přeškvařených židů a komunistů a cikánů a jiných nepřátel říše.

Tak to chodí. (...)

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Ohnivě peklo z nebe tavelo i sklo. Před 70 lety Spojenci zničili Drážďany

13. února 2015 10:08

Přesně před 70 lety západní Spojenci zahájili jeden z nejdiskutovanějších útoků druhé světové války - nálet na Drážďany. Z centra saské „Florencie na Labi“, jak bylo město pro svou architekturu přezdíváno, zbyly jen trosky. V ruinách a plamenech zemřelo na 25 tisíc civilistů.

Situace na bojišti v únoru 1945 byla pro Berlín kritická. Poslední pokus o zvrát na západě - ofenziva v Ardenách - skončil krachem a rovněž na východě musel wehrmacht ustupovat pod tlakem Rudé armády. Přesto stále nebylo jasné, kdy konflikt skončí a kolik dalších životů si snaha německého vrchního velení o oddálení porážky vyžádá.

Aby uspišili konec války, vypracovali Američané a Britové plán plošných náletů na strategicky důležitá města. Jejich cílem bylo znemožnit přesun německých jednotek na východ, a usnadnit tak postup Rudé armádě. Ta si ostatně nálet na saskou metropoli vyžádala.

Sovětské maršálové v té době totiž zvažovali rychlé dobytí Berlína. A Drážďany byly důležitým železničním uzlem a městem s válečnou výrobou.

„Maršál Koněv plánoval pokračování své ofenzivy od Odry k Lužické Nise a dále na Drážďany, které byly jedním z jeho klíčových cílů. Z toho jasně vyplývala snaha zajistit si, aby nebyly Drážďany průchodné, aby přes ně nemohly proudit posily a staly se centrem nějakého protiútoků,“ uvedl ve zmíněném pořadu dnes již nežijící Jaroslav Hrbek z Ústavu pro soudobé dějiny.

Ostatně ani britští velitelé se už na konci války, do níž právě nacistické Německo vneslo plošné bombardování měst či útoky střelami V1 a V2, nezdráhali nasadit bombardéry ke koberecovým náletům. Velitelé letectva byli ovšem přesvědčeni o větší přesnosti náletů, než odpovídalo realitě. Drážďany se tak spolu třeba s Berlínem či Lipskem ocitly ve smrtící pasti.